

I. A mezőhegyesi Helytörténeti Gyűjtemény

I. 1. A ház

Az 1847-ben, klasszicista stílusban épült „Emberkóroda” 64 méter hosszú, részben boltozott földszintű épület. Csanád vármegye első kórháza „makai téglából” épült. Eredetileg 83 ágy, gyógyszerár és orvosi lakás kapott helyet benne. Megnyitásakor két orvos dolgozott itt állandó alkalmazásban; e miatt is elmondható, hogy Csanád vármegye egyik legnagyobb kórháza volt. A főépület mellett épült a gőzfürdő, egy nagyobb közös medencével, kádfürdővel (azóta elbontásra kerültek.) Az 1848-49-es szabadságharc idején a délvidéki és a partiumi csatákban sebesült honvédekét ápták itt, majd az I. világháború alatt ismét katonai kórházként működött. Ide, a hátszágba szállították gyógykezelésre a sebesült katonákat. A kórház új szárnya 1923-ban készült el, ezután a régi épületet iskolaként használták. Ide költöztették az eddig szétszórtan a Kozma Ferenc utcai népiskolákban tanuló osztályokat, míg a Népiskolákat két és háromlakásos tisztilakokká alakították át. A „központi iskola” 2004-ig működött. Az épület védett műemlék, melyben 2003. április 25-én nyitotta meg kapuit a Helytörténeti Gyűjtemény. A földszint nem bizonyult elég nagynak – Békés megye egyik legnagyobb közgyűjteménye napjainkban már tizenhárom állandó kiállítással büszkélkedhet. A hatalmas kiállítóterem közül kettő is az épület korábbi funkciójának megfelelően került berendezésre. A Mezőhegyesi Állami Ménes megbízásából a mezőhegyesi Helytörténeti Gyűjteményt hosszú évek óta Tarkó Gábor vezeti, az évek során több mint harminc helytörténeti témájú kiállítást rendezett, kiválóan ismeri a település múltját, lovas hagyományait.

I. 2. A Helytörténeti Gyűjtemény kiállításainak rövid bemutatása

Iskolamúzeumunk a Balanyi Miklós terem berendezőjéről kapta a nevét, aki maga is negyed évszázadnyi időt tanított a 47-es és 73-as majori iskolákban. A „Mezőhegyesi Cukorgyár története” című technikatörténeti és helytörténeti kiállítás Csilek Istvánnak, Tokovics Józsefnek és Dr. Vitay Jánosnak köszönhető, akik a gyár fennállásának 100. évfordulójára gyűjtötték össze a kiállítás anyagának nagy részét. 2003-tól látogatható a régészeti gyűjtemény, melynek anyagát nagy részben a Szegedi Tudományegyetem régészet szakos hallgatói gyűjtötték terepbejárások során. 2004-ben nyílt meg „Cselédek, summások, szakmányosok” című, állandó néprajzi és helytörténeti kiállításunk, illetve a mezőhegyesi úttörőcsapatok történetét bemutató tárlat Balanyi Miklós tanár, egykori csapatvezető

gyűjteményéből. Állandó technikatörténeti, informatikai kiállításunk a „Számítógéptörténelem” Tarkó Gábor magánygyűjteményét mutatja be, a vezető szövegeket Janovszki László informatikus írta. 2005-ben adtuk át a „Mezőhegyes a boldog békeidőkben” című fotókiállításunkat Fekete István egykori méneskari kiskatona és írnok emlékére. 2006-ban az ’56-os Emlékév tiszteletére rendeztük be „Mezőhegyes 1956-2006 – Forradalom Kis Budapesten” című állandó helytörténeti kiállításunkat a Rákosi-korszakról és az 1956-os forradalom helyi eseményeiről. 2008-ban újabb hatalmas, tematikus kiállítás nyílt meg a nagyközönség előtt: „125 éves Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak és Mezőhegyes Állomás” címmel. A Helytörténeti Gyűjtemény állandó helytörténeti és technikatörténeti-közlekedési kiállítását Szabó Gyula nyugalmazott vasúti tábornok megnyitó beszédében „*a Közlekedési Múzeum kihelyezett tagozatának*” nevezte. 2010-ben városunk híres szülötte, Dr. Isaszegi János mérnök vezérőrnagy szülővárosának adományozta pályafutásának tárgyi emlékeit és dokumentumait. A Mezőhegyesi Ménesbirtok Zrt. támogatásával helyreállított emeleti teremben többek között a KFOR, SFOR, IFOR, ISAF, OIF, AFOR és UNIKOM missziók emlékei, bajtársaktól kapott ajándékok, emlékérmek, plakettek és más dísz tárgyak, fegyverek kaptak helyet. 2011. október 7-én Dr. Erdész Ádám, a Békés Megyei Levéltár igazgatója nyitotta meg második iskolatörténeti kiállításunkat.

Tarkó Mihályné évtizedekig tanított a helyi középiskolában, igazgatóhelyettes is volt. Tarkó Gábor gyermekkorától sok időt töltött az intézmény falai között – jól ismeri a nyugdíjas és az aktív tanári kar minden tagját. Kezek dicsérete – a szakmunkásképzés története Mezőhegyesen címmel Édesanyjával közösen megírták az iskola történetét, fennállásának századik évfordulóján ünnepségsorozatot, nyugdíjas találkozót szerveztek, valamint állandó kiállítást rendeztek be a Helytörténeti Gyűjteményben. Azóta is bővülő iskolatörténeti kiállításunkat 2011. október 7-én Dr. Erdész Ádám, a Békés Megyei Levéltár igazgatója nyitotta meg. Több éves kutatómunka eredményeképpen büszkén mutathattuk be a nagyközönségnek a száz éves múltra visszatekintő mezőhegyesi szakképzés emlékeit. Egy teljesen berendezett 1970-es évekbeli kollégiumi szoba, működőképes régi számítógépek (HT 1080Z, Commodore 16 és 64, VideoTon TVC), restaurált, működőképes kovácsfűjtató, működő K-25 Zetor traktor, marógép, szövőszék és Ajax kalapács modellek is megtekinthetők. Kiállítottuk korábbi névadónk, Zalka Máté szobrát, az iskolai élet több száz dokumentumát, fotókat.

A „Testvérvárosok termét” 2012. június 8-án adtuk át a nagyközönségnek a „Europe 4ever” elnevezésű rendezvénysorozat keretein belül. Mezőhegyes egy összművészeti

fesztiválon látta vendégül testvérvárosainak, partnertelepüléseinek küldöttségeit. A Testvérvárosok Terme az olasz Mordano és San Giorgio di Nogaro, a romániai Arad, Kézdivásárhely, Nagypereg és Sepsimagyarós, valamint Túrkeve jellegzetes tárgyait, népművészeti, kultúrtörténeti és technikátörténeti emlékeit, fotóit, régi és új térképeit, ajándéktárgyait, művészeti alkotásait mutatja be.

2013. október 12-én 18 órakor hegedűszó zengte be a régi Nagyiskola emeletét, tizenharmadik állandó kiállítását nyitotta meg a Helytörténeti Gyűjtemény. A Ménestörténet című kiállítás az országos Nonius Tenyészszemle alkalmából került bemutatásra, a mezőhegyesi ló jegyében. A kiállítást Nagy-György Tamás idegenforgalmi menedzserrel közösen rendezték be, számos helyi szakiskolás tanuló az iskolai közösségi szolgálat keretében vett részt a munkában. Több száz relikvia és fotó került bemutatásra a város múltjából. A látogatók betekintést nyerhettek a ménesintézet és a ménesbirtok életébe: bognár- és kovácsszerszámok, mezőgazdasági eszközök, lószerszámok, lovas trófeák, eredeti dokumentumok, Károlyi-kocsi, vörösmárvány zabcsésze, régi fegyverek, térképek, a város híres személyeinek történetei, az ifjúsági mozgalmak emlékei, gyermekjátékok, Horthy István mezőhegyesi vadászigazolványa, Krucsó Ferenc sportlovas olimpiai relikviái és még sok érdekesség várta a látogatókat. Az alábbiakban néhány látogatókönyvi bejegyzés olvasható legújabb állandó kiállításunkról:

„Felébreszteni lokálpatrióta érzéseket egyet jelent a közös múlt, jelen és jövő szolgálatával. Küldetés ez, a legnemesebbik fajtából való, amely nem csupán Mezőhegyest, de egész Magyarországot magasba emeli. Hála, köszönet érte!” (Rákay Philip, a Magyar Televízió M1 csatornájának intendánsa)

„Lovasembernek akármilyen távolságból megéri meglátogatni ezt a múzeumot.” (Zilahy István, a Nonius Lótenyésztő Országos Egyesület ügyvezető elnöke)

„Ámulunk, bámulunk és szívből gratulálunk!” (Dr. Szatmári Imre régész, főmuzeológus, békés megyei múzeumigazgató)

„A hatalmas kiállítás megszámlálhatatlan mennyiségű tárgyi és dokumentum anyaga lenyűgözi a látogatót. Bár minden jeles magyar létesítmény ilyesféleképpen tudná bemutatni a múltját! Gratulálok!” (Ónody Éva, budapesti újságíró)

„Nagyon jó érzés, hogy vannak olyan fiatalok köztünk, akik ilyen kiállítást rendeznek. A színvonal magáért beszél!” (Krucsoné Gergely Erzsébet pedagógus)

A Mezőhegyesi Állami Ménes megbízott igazgatója, Pap István Tibor megőrizte Nonius VI-24 teljes csontvázát. A Nonius XVII. törzsmén a nóniusz tenyésztők egybehangzó véleménye szerint „az évszázad legjobb ménje” volt. 1980-ban született Mezőhegyesen, és az elmúlt húsz év legkiválóbb, legjelentősebb eredményeit elérő csikói tőle származnak. Az óriási tenyészhatású mén csontvázát szeretnénk szakszerűen kiállítani Mezőhegyesen, méltó módon bemutatni a nagyközönségnek. Ebben kedves kollégánk, Dr. Estók János, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgatójának segítségét kértük, akivel munkakapcsolatunk 2009-ra nyúlik vissza, mikor a Vajdahunyadvárban „A Mezőhegyesi Ménes és a Ménesbirtok 225 éve” című időszak kiállítást rendeztük. A világhírű nóniusz a leghíresebb mezőhegyesi fajta.

„Hungarikum lehet a Nóniusz!”

Mezőhegyes Város Települési Értéktár Bizottsága 2014. augusztus 19-i ülésén határozatot hozott a nóniusz lófajtának a helyi értéktárba, a helyi értékek közé történő felvételéről, illetve javasolta, hogy a bizottság kérje a nóniusz lófajta felvételét a megyei értéktárba és a Hungarikumok Gyűjteményébe. A nóniuszról szóló szakanyagot Nagy-György Tamás idegenforgalmi menedzser készítette Pap István Tibor úr, a Mezőhegyesi Állami Ménes Kft. ügyvezetőjének közreműködésével. Munkánk eredményesnek bizonyult: október 2-án a Békés Megyei Értéktár Bizottság a Gyulai Vár lovagtermében tartott kihelyezett ülésén felvette a nóniuszt a megyei értéktárba, valamint felterjesztette a Magyar Értéktárba!

Tarkó Gábor elnök, Mezőhegyes Város Települési Értéktár Bizottsága”

I. 3. Időszaki kiállítások, kamarakiállítások

A Helytörténeti Gyűjtemény időről időre rendez időszakos kiállításokat, kamarakiállításokat. Például 2003-ban „Szól a rádió” címmel a rádiózás történetét bemutató időszakos kiállítást mutattunk be Tarkó Mihály villamosmérnök, magángyűjtő hozzájárulásával. 2009-ben „A Mezőhegyesi Ménes és a Ménesbirtok 225 éve” címmel a Magyar Mezőgazdasági Múzeum, a Helytörténeti Gyűjtemény, valamint a Mezőhegyesi Ménesbirtok ZRt. és a Mezőhegyesi Állami Ménes Kft. időszakos kiállítást rendezett be Budapesten, a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban. 2009 októberében a helyi szakképző iskolában iskolatörténeti kamarakiállítást rendeztünk be. Testvérvárosunk, Kézdivásárhely Őszi Sokadalom című rendezvényére (2013. augusztus 29-szeptember 1.) az Incze László Céhtörténeti Múzeum kiállítótermében rendeztünk be kamarakiállítást, 2013. december 7-én pedig a 47. majori Peregı Vendégház és Iskolamúzeum megújult kiállítótermét adtuk át. 2013 júniusában a XIX. Mezőhegyesi Kanca- és Ménversenyre, augusztusban a XXX. Országos Díjugrató Tenyészverseny Döntőjének tiszteletére kamarakiállítást rendeztünk be a Mezőhegyesi Állami Ménes Kft Kiállítási Centrum és Lovaspálya pavilonjában. Látogatóink létszáma meghaladta a 4000 főt. A Helytörténeti Gyűjtemény galériája is éves rendszerességgel mutat be kiállításokat, például 2014-ben Csák Attila mezőhegyesi származású szobrászművész „Rajzaim” című időszakos kiállítását, 2015-ben pedig a Biatorbágyi Fotóklub „Csodás lovak – lovas csodák” című időszakos kiállítását.

2015-ben egy rendhagyó projekt keretén belül a Gyűjteménytől csupán 30 méter távolságra található Szent György Római Katolikus Plébániatemplom oratóriumában rendeztünk be állandó kiállítást „A Mezőhegyesi Római Katolikus Egyházközség tárgyi emlékei a régmúltból” címmel. A helyiség történelmi hangulatát egykorú rézkarnis és lámpa felszerelésével, valamint a hajópadló pácolásával, régi szőnyeggel és bútorokkal őriztük meg. Az egyházközség és a templom régi emléktárgyai zömében a templom falai közül származnak, a kiállítás rendezése során az alapos kutatásnak köszönhetően sok-sok kincsre bukkantunk, például régi gyertyatartókra, lámpákra, orgonasípokra, és egy 1856-ban készült székre. Az egyházközség tagjai tárgyakkal, képekkel, keresztelési és más dokumentumokkal gazdagították a kiállítást.

I. 4. Rendezvények, a Mezőhegyesi Történelmi Szerepjáték Klub, tudományos tevékenység

Hagyományos rendezvényeink a Kulturális Örökség Napjai és a Múzeumok Éjszakája. Évről évre a Mezőhegyesi Város- és Környezetvédő Egyesület, a József Attila Általános Művelődési Központ és a Mezőhegyesi Állami Ménes közösen rendezi meg a Múzeumok Éjszakáját. Az állandó kiállítások mellett ingyenesen lehetőség nyílik a Kocsimúzeum és a Fedeles Lovarda megtekintése, éjszakai városnézésre. Szakvezetés, előadások, projektoros vetítés, retro játszóház, kézműves foglalkozás és diafilmvetítés várja az érdeklődőket. Pedálos Moszkvics versenyt rendezünk az emeleti folyosón 3-7 éves gyerekeknek. Videojáték-szobánkban kvarcjátékok, VideoTon TV-játék, Commodore 64, Amiga 600, Mattel Intellivision, Sega és PlayStation konzolgépek működnek. Az udvaron vendéglátást szervezünk, kisvasúti túrakocsinkban koktélbárt rendezünk be. 21 órától koncertek kezdődnek. A Nimfa Quartet (vonósnégyes) visszatérő fellépő - többek között Antonín Dvořák és Astor Piazzolla szerzeményeit, népdalfeldolgozásokat, az Evanescence és az Apocalyptica zenakarok számainak feldolgozásait adták elő; templomi kiállításunk megnyitóján pedig a Mezőhegyesi Református Egyházközség Kálvin Kórusával közösen gospelt énekeltek. Swing-jazz, sőt rock és akusztikus heavy metal koncert is szerepelt már a rendezvény programkínálatában. A rendezvény csúcspontja évről évre a virtuális épületfestés (architekturális vetítés), amelyet mindig a fellépő zenekarok improvizációja, élő zene kísér.

2012-ben ünnepelte fennállásának tizedik évfordulóját a Gyűjteményben működő Mezőhegyesi Történelmi Szerepjáték Klub. A tagok korhű és korabeli jelmezekbe öltözve Károlyi-kocsin járták be a történelmi városközpontot és a 39. majort a dualizmus korában játszódó élő szerepjáték során. A jelenlegi és a volt klubtagok találkozójával, vacsorával, előadással zárult a nap. Emlékül a tíz évre minden résztvevő kapott egy pólót, rajta a klub logójával.

A Gyűjtemény egyfajta tudományos műhely, ha úgy tetszik helytörténeti adatbázis, amit bárki, bármikor igénybe vehet. Szakdolgozatíró és tanulmányi versenyekre készülő diákok, történész szakemberek, filmesek, pályázati projektmenedzserek, osztálytalálkozók résztvevői, Mezőhegyesről elszármazott személyek külföldről is megkeresnek bennünket. Közreműködünk helytörténeti vetélkedők, iskolai megemlékezések, filmforgatások szervezésében. Rendszeresen írunk pályázatokat, lektorálunk a város történetéhez kapcsolódó munkákat, publikálunk könyveket, újságcikkeket. A Gyűjtemény igazgatója, Tarkó Gábor rendszeresen tart előadásokat a Gyűjteményben, iskolákban, ünnepségeken; interjúkat ad a legkülönbözőbb médiumoknak (például 2013-ban a TV2 „Kalandjárt” és az Echo Tv

„Hazahúzó” című műsoraiban, 2015. március 21-én a Kossuth Rádió). Tudományos konferenciákon mutatja be a Gyűjtemény kutatási eredményeit (legutóbb 2013 októberében a Nemzetközi Szociológiai Társaság (ISA) Szegeden rendezett nemzetközi konferenciáján „*Cultural programmes based on tradition – Leisure and recreation in a historic town in the 21st century*” címmel.) 2012-ben a helyi középiskola diákjai műkincsleltárt készíthettek a Gyűjteményben az Országos Rendőr-főkapitányság és a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda közös pályázatára. Az interaktív játék célja a muzeális tárgyak szakszerű leltározása, ezáltal kulturális értékeink védelmének elősegítése volt. 2012-ben rendhagyó, egyszersmind nagyszabású vállalkozás keretén belül a helyi szakképző iskola diákjainak és pedagógusainak részvételével a március 15-i ünnepségre egész estés, kosztümös történelmi játékfilmet készítettünk „*Menedéke volt a szökevényeknek, s börtöne a hazafiaknak*” címmel. Ezzel korántsem mutattuk be a Helytörténeti Gyűjtemény munkájának teljes spektrumát...

Visszatérő vendégeink a helyi és vidéki iskolás csoportok, osztálytalálkozók résztvevői, nyugdíjas csoportok, civil szervezetek, a Retro Mezőhegyes csoport, testvérvárosainkból érkezett vendégek, a Magyar Államvasutak munkatársai, a mezőhegyesi lovas rendezvények nemzetközi közönsége és a Hotel Nonius vendéggörébe tartozó személyek/csoportok; muzeológus, történész és néprajzkutató kollégák. A látogatók száma éves szinten meghaladja a 4000 főt – a látogatókönyvi bejegyzések alapján vendégeink elismerik és értékesnek tartják munkánkat.

A Helytörténeti Gyűjteményben zajló munkáról, rendezvényeinkről minden információ, újságcikk, plakát, fotó időrendben megtalálható **a múzeum Facebook oldalán:**

<https://www.facebook.com/mhmuzeum>.

Az oldalon rendszeresen közzé teszünk archív felvételeket, filmhíradókat, Mezőhegyes régiségeiről szóló híradásokat.

A Helytörténeti Gyűjtemény hagyományos rendezvénye a **Múzeumok Éjszakája**. Az 2016. évi rendezvényünk fotóalbuma az alábbi linken tekinthető meg:

https://www.facebook.com/gabor.tarko.9/media_set?set=a.876672262438336.1073741886.10002867118271&type=3

„**Ménestörténet**” című kiállításunk képei:

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.443408009098099.1073741834.100002867118271&type=1&l=0e9fc93828>

A Gyűjtemény honlapja - itt jelenleg az első kilenc kiállításunk tekinthető meg interaktív formában: <http://www.mezohegyesamk.hu/html/mhmuzeum/mhmuzeum.htm>

I. 5. A Holnap Városáért Díj 2013, a Gyűjtemény bekerült a Békés Megyei Értéktárba

Szakmai munkánkat nem csak az az évi 4-5 ezer látogató ismeri el, akik látogatókönyvi bejegyzéseikben méltatják a Gyűjteményt. 2014. március 13-án, Budapesten a Benczúr Házban került sor a rangos Holnap Városáért Díj 2013 díjátadójára. A pályázatokról a díjat alapító City Hungary, a Magyar Országgyűlés Fenntartható fejlődés bizottsága, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottsága, valamint a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara független szakemberei döntöttek. Veszprém mellett a kultúra, örökségmegőrzés kategóriában Mezőhegyes különdíjat kapott Helytörténeti Gyűjteményéért. Mezőhegyes Város Települési Értéktár Bizottsága felvette a Gyűjteményt a helyi értékek közé és felterjesztette a Megyei Értéktárba is. A Békés Megyei Értéktár Bizottság június 9-én tartott ülésén a Mezőhegyesi Helytörténeti Gyűjteményt felvette a Békés Megyei Értéktárba.

I. 6. A Helytörténeti Gyűjtemény jövőképe

2016. február 26-án **Farkas Sándor**, a Mezőhegyesi Állami Ménesbirtok újjászervezésének koordinálásáért felelős kormánybiztos tisztelte meg látogatásával a Helytörténeti Gyűjteményt. Kormánybiztos Úrral munkakapcsolatunk folyamatos, közös munkánkat ajánlólevelében méltatta, melyet igazgatói pályázatomhoz kértem tőle:

„Tarkó Gábort igazi lokálpatriótaként ismertem meg, biztos vagyok benne, hogy számos területen végzett munkáját egyetlen cél vezérli:

Mezőhegyes régi nagyságának visszaállítása. A Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság megszervezése kapcsán céljaink közösek. Az igazgató úr segíti kormánybiztosként végzett

munkámat, kérésemre mindig rendelkezésre állt, rövid határidővel elkészítette számomra a kért szakanyagokat a Helytörténeti Gyűjteményről, turisztikai attrakciókról és idegenforgalomról, a műemlék épületek lehetséges hasznosításáról és persze magáról az iskoláról is. Az intézményt személyesen is meglátogattam – rendezett, jól felszerelt iskola, amelynek az élén a jövőben is szívesen látnám a jelenlegi megbízott igazgatót.” (Farkas Sándor)

Legutóbb a Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság új címeréhez nyújtottunk szakmai segítséget – ehhez a régi Méneskönyvekben szereplő bélyegzéseket vizsgáltuk.

Ma még számos, álomnak tűnő elképzelést is felvázoltunk a jelen beszámolóhoz mellékelt prezentációban, ugyanakkor hisszük, hogy ezek már a közeljövőben megvalósulhatnak:

<https://drive.google.com/file/d/0B9XnLZuGUnz3QVhQWmNwQnJVUms/view?usp=sharing>

Tarkó Gábor – Turisztikai attrakciók Mezőhegyesen (elérhető a fenti linken)

2016. JÚNIUS 25-ÉN 17:00-TÓL:

PROGRAMOK

- **A Költészet Éjszakája** - felolvasóest mezőhegyesi alkotók műveiből
- **Tizenhárom állandó kiállítás**, a Kocsimúzeum és a Fedeles Lovarda megtekintése
- **Éjszakai városnézés**, szakvezetés, előadások, projektoros vetítés
- **Családi vetélkedő**, Retro Játszóház, kézműves foglalkozás és diafilmvetítés
- Vendéglátás
- Pedálos **Moszkvics verseny** az emeleti folyosón 3-7 éves gyerekeknek
- **Videójátékok** - kvarcjátékok, VideoTon tv-játék, Commodore 64, Inellivision, PlayStation
- Az „#otthonom romjai #szomorú #gyönyörű” - **virtuális épületfestés** Tarkó Gábor fotóival

Helyszín: **Helytörténeti Gyűjtemény, Nagyiskola**
(5820 Mezőhegyes, Szent György tér 1.)

A BELÉPÉS INGYENES

21:00-tól koncert a múzeum udvarán:
THE VOID akusztik (Szeged)

Ezen az éjszakán töltsük meg ismét étellel a régi Nagyiskolát, mert a kultúra mindannyiunké!

<http://www.mhmuzeum.hu>
<http://facebook.com/mhmuzeum>

2. Múzeumok Éjszakája Mezőhegyesen 2016

A Mezőhegyesi Város- és Környezetvédő Egyesület, a József Attila Általános Művelődési Központ és a Mezőhegyesi Állami Ménes hagyományos rendezvényéhez idén új főtámogató, a Kozma Ferenc Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium is csatlakozott. 2016. június 25-én ismét megtelt élettél a régi Nagyiskola, a tizenhárom állandó kiállítás mellett Nagy Károlyné jóvoltából a Szent György római katolikus plébániatemplom oratóriumában berendezett kiállítás is nyitva állt az érdeklődők előtt. A kellemesen hűvös klíma mellett orgonaszó is hívogatta a látogatókat.

A programban új elem volt „A Költészet Éjszakája”. A felolvasóesten mezőhegyesi alkotók műveiből válogattunk. A Kozma 11. C osztályos diákjai: Adler Alexandra, Csala Ivett és Nagy Nikolett olvasták fel Kovácsné Gulyás Éva, Murinyi József, Pintér Gábor és Szalontai Imre verseit. Az alkotókat Lipták Ádám mutatta be, Kovácsné Gulyás Éva és Pintér Gábor személyesen is megtisztelték jelenlétükkel a rendezvényt. A gyerekeket Molnár Nikoletta tanárnő segítette a felkészülésben.

Bent a Nagyiskolában a családok Bánlaci Róbert 11. C osztályos tanuló segítségével az új kiállítási tárgyak mellé elrejtett csigaházakat kutatták fel családi vetélkedőnkön, projektoros vetítést láthattak; a 3-7 éves gyerekek pedálos Moszkvics versenyen vehettek részt az emeleti folyosón. Videojáték termünket a „Száz éves a mezőhegyesi szakképzés” című kiállítóteremben rendeztük be, ahol Varga Krisztián volt a házigazda. Az érdeklődők kipróbálhattak régi kvarcjátékokat, VideoTon tv-játékot, a legendás Commodore 64 számítógépet, PlayStationt. A foci EB idején több gépen is focis játékok futottak. Retro Játszóházunk háziasszonya idén is Balogh Elvira óvodapedagógus volt, míg az Isaszegi teremben Tarkó Mihályné segítségével a kézműves foglalkozáson diómanók készültek. A régészeti teremben Krucsóné Gergely Erzsébet vetített diafilmeket a gyerekeknek, az udvaron a helikopter alakú mászókat vehették birtokba. A vendéglátásról Kerekesné Pap Ildikó vezetésével a városvédők gondoskodtak. A kisvasúti túrakocsiban házi szörpök és zsíros kenyér várta az éhes vendégeket, Balogh Lajosné finom házi pogácsát sütött.

Miután Tarkó Gábor igazgató úr és Nagy-György Tamás idegenforgalmi menedzser kiosztották a díjakat, 21 órától koncert kezdődött a múzeum udvarán. A szegedi The Void industrial/death metal zenekar egyedülálló akusztikus projekttel lépett színpadra – elsőként Mezőhegyesen. Nacsai Zsolt (ének), Csontos Péter (szintetizátor, samplerek, ének), Kovács

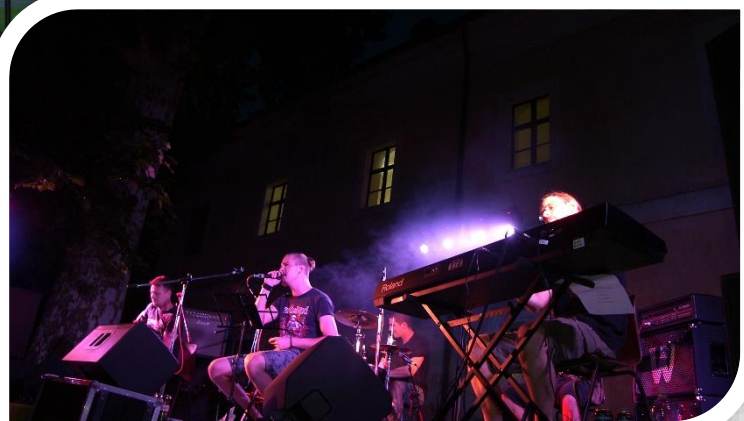
Dániel (gitár), Szőke Gábor (dob) és Patkós Péter (basszusgitár) saját szerzeményeik mellett feldolgozásokat is játszottak, például a Bon Jovitól. Készülő, negyedik lemezükről is játszottak nekünk. A rendezvény zárásaként elsötétültek az ablakok, majd elkezdődött „#azotthonomromjai #szomorú #gyönyörű” című virtuális épületfestés Tarkó Gábor fotóival. A sötét hangulatú vetítést Nagy-György Tamás szerkesztette, a zenei aláfestés a Terminator II. című film zenéjének feldolgozása volt. Nacsai Zsolt egy különleges, ősi ausztrál hangszert, a didgeridoot is megszólaltatta a produkcióban.

<https://youtu.be/aUPPsVcnsjM>

Tíz óra után kezdődött az éjszakai városnézés Kerekes György, a Mezőhegyesi Város- és Környezetvédő Egyesület elnökének szakvezetésével. Az érdeklődők a Ménesudvart, a Béke parkot, a Kocsimúzeumot és a Fedeles Lovardát is megtekinthették.

Köszönetet mondunk mindenkinek, aki jelenlétével megtisztelte rendezvényünket, valamint segítőkinknek; a hangosítást és a fénytechnikát biztosító Bugyinszki Krisztánnak, Hájás Gábornak, Popon Csabának, valamint az est háziasszonyának, Zsóriné Kovács Márta Képviselő Asszonynak! Támogatóink voltak: Génbank-Semex Magyarország Kft., Jeszenka Zoltán, Kerekes György és családja, Magyar Tibor, Tarkó Gábor, Veres Zoltán és Zsóriné Kovács Márta. (A Helytörténeti Gyűjtemény Facebook oldaláról; fotó: Nagy-György Tamás, Tarkó Gábor)

3. Sötét zakatolás

2016. október 21-én a Kozma Ferenc Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium diákjai és tanárai közösen színművet mutattak be nemzeti ünnepünk tiszteletére a József Attila Általános Művelődési Központ színháztermében. Mindkét előadás telt ház előtt zajlott. A közel egy órás előadáson nem csak az 1956-os forradalom és szabadságharc budapesti eseményeit idézték fel korabeli felvételek segítségével, hanem a vidéken történt eseményeket is. Bár a neveket megváltoztatták, a múltat felidéző rövid jelenetek mind-mind hiteles visszaemlékezések alapján íródtak. Például Várkonyi Árpád állomásfőnök, akit rádióamatőr tevékenysége miatt hurcolt el az ÁVH, a színdarabban mint *Kóró Imre* forgalmista jelent meg. Erdélyi Imre állomásfőnök Erdélyi Gáborként szerepelt, mert Gábor nevű unokája alakította Őt a Sötét zakatolásban.

A műsort Koszó-Dulka Andrea és Dr. Schmidt Gábor pedagógusok ötletei gazdagították, a József Attila Általános Iskola részéről Balotainé Miskucza Tünde, Demény Lajosné és Kálmánné Péli Ibolya működtek közre, akik a kisiskolásokkal úttörődalokat tanultak meg. Az úttörőkórus vidám dalai éles kontrasztot alkottak az 1950-es évek legsötétebb történéseinek felidezésével. A forgatókönyvet Tarkó Gábor történelemtanár, az iskola

igazgatója írta, aki a korabeli eseményeket 2006-ban rögzítette nagyapja, **Erdélyi Imre, Szabó Barna** nyugalmazott tanár és mások visszaemlékezései alapján. Erdélyi Imre Mezőhegyesen forgalmistaként szolgált, ám korábban a Magyar Királyi Államvasutak orosházi állomásfőnökségén dolgozott; a II. világháború idején rövid ideig Bükkösd állomásra helyezték, majd a háború után Csanádpalotán lett állomásfőnök. Az általa elmondott, hiteles történetek tehát négy állomás történetei, ugyanakkor a színdarab és a díszlet egysége miatt a műben minden esemény a mezőhegyesi állomáson játszódik. A harmadik jelenetben szereplő tehervonatok „szembemenesztése” a valóságban Gádosor és Fábiánsebestyén között történt meg, ugyanakkor Erdélyi Imre a kisiklott kocsik vágányra emelésében valóságosan közreműködött. A történet szövegének foszlott hézagait az alkotók időnként a fantázia szálaival foltozták be, s emellett a narrátorok a középiskolai történelem tananyag szintjének megfelelő történelmi háttérrel is adtak a közönségnek. Az egykorú bútorok, jelmezek, fegyverek és más kellékek elsősorban a **Helytörténeti Gyűjtemény** tematikus kiállításából, a **Tarkó család** magángyűjteményéből, valamint **Erdélyi Imre** hagyatékából származtak.

A technikai háttér biztosításáért köszönetet mondunk **Hájas Gábornak** és **Ifj. Csajó Attilának**! Köszönjük **Krucsoné Gergely Erzsébet** és **Dr. Schmidt Gábor** pedagógusoknak a darabban való közreműködésüket, **Koszó-Dulka Andrea** tanárnő szervezőmunkáját, a szereplő diákoknak a kitartó felkészülést, a próbákon és az előadásokon való részvételt, és hogy méltóképpen emlékezhettünk meg Nemzeti Ünnepeinkről! **A Mezőhegyes Szakképzéséért Alapítvány** által benyújtott pályázat alapján a színdarab bemutatását az 1956-os

forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára létrehozott Emlékbizottság támogatta. Köszönjük **Pap István Tibor** Úrnak, a kuratórium elnökének támogatását, valamint a **Humán Mezőhegyes Bt.** munkatársainak a pályázat megvalósításában nyújtott szakmai segítségüket!

4. Megyenap

2016. szeptember 3-án Békéscsabán, a Megyenapon a Helytörténeti Gyűjtemény a Mezőhegyesi Állami Ménessel és a Kozma Ferenc Mezőgazdasági Szakképző Iskolával közösen rendezett be kiállítási pavilont. A Helytörténeti Gyűjtemény és a Nóniusz lófajta "felvételét a Békés Megyei Értéktárba" - az erről szóló díszokleveleket Tarkó Gábor igazgató és Pap István Tibor mb. igazgató vették át Szakáli István Loránd helyettes államtitkártól és Mitykó Zsolttól, Mezőhegyes város polgármesterétől. Nyomtatott szóróanyagot is vittünk magunkkal a Gyűjtemény népszerűsítésére. A Helytörténeti Gyűjtemény oklevele a Gyűjtemény épületében, a Ménes oklevele a Kozma Ferenc utca 30. szám alatti irodában került elhelyezésre.

BÉKÉS MEGYEI
ÉRTÉKTÁR

Díszoklevél

mely igazolja, hogy

MEZŐHEGYES VÁROS
HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYE

a

Békés Megyei Értéktárba
felvétel.

A Békés Megyei Értéktár Bizottság felhatalmazza az érték felterjesztőjét és tulajdonosát, hogy Mezőhegyes Város Helytörténeti Gyűjteményével kapcsolatosan a Békés Megyei Értéktár logóját használja.

Zalai Mihály

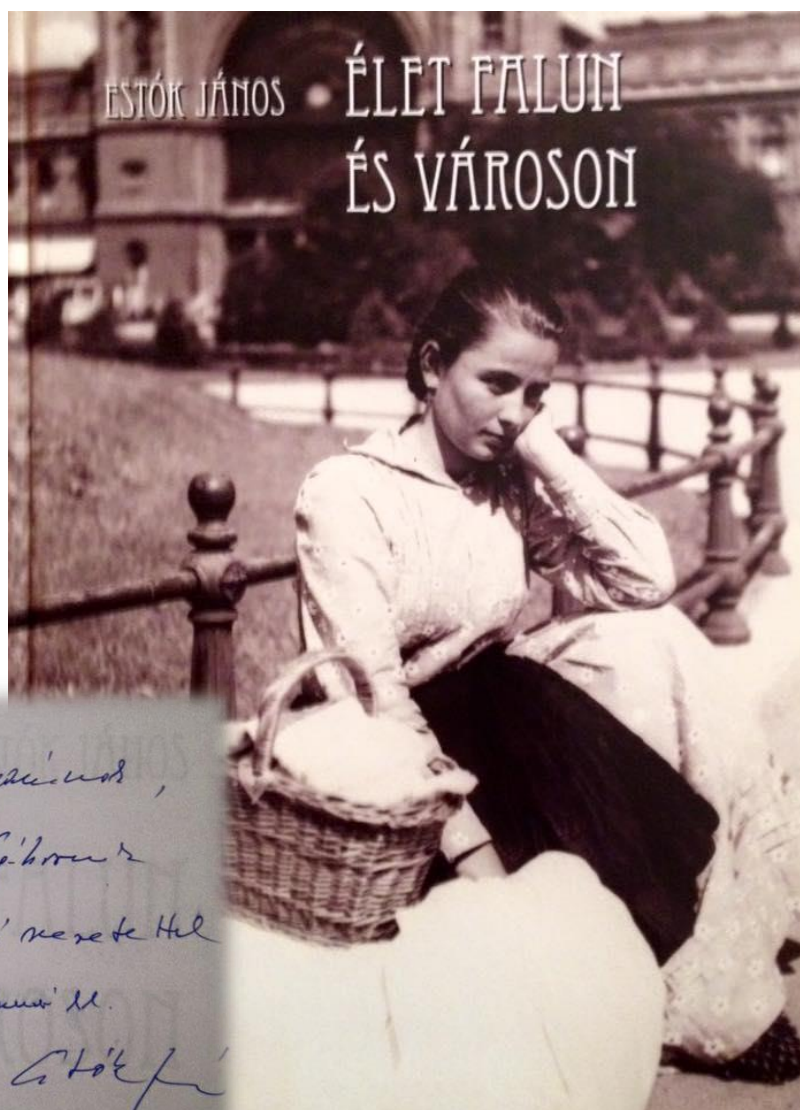
a Békés Megyei Értéktár Bizottság elnöke

Békéscsaba, 2016. szeptember 3.

5. Ajánlás

Szeretettel ajánlom mindenkinek a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgatójának csodálatos képeskönyvét! **Dr. Estók János**: Élet falun és városon. Line Design Kiadó, Budapest, 2015. A képek többsége először jelenik meg ebben a kötetben, s köztük több mezőhegyesi felvétel a Helytörténeti Gyűjtemény archívumából.

*Kedves Kollégáimnak,
Tarkó Gábornak
Élményekkel és mezei Hel
Budapest, 2016. február 11.
Estók János*

A Gyűjtemény továbbra is ingyenesen bocsájt rendelkezésre szakanyagot pályázatíróknak, szakdolgozóknak, tudósoknak, a város múltja iránt érdeklődő személyeknek.

Mezőhegyes, 2016. november 14.

Tarkó Gábor történész, tanár, a Helytörténeti Gyűjtemény vezetője